

SUMARI

Justificació	11
I. <i>Contra quemcumque ego</i>	15
II. <i>De re historica</i>	35
III. <i>De moribus</i>	53
IV. <i>De nationibus</i>	59
V. <i>De ambivalentia vitae</i>	71
VI. <i>De vita, de morte</i>	87
VII. <i>Minimissima Moralia</i>	101
VIII. <i>Surrealia, Structuralia</i>	135
IX. <i>De discentia, de docentia, de philologia</i>	139
X. <i>De lingua, de litteratura, de arte</i>	147

JUSTIFICACIÓ

“Aquest llibre és una claudicació”: una frase, aquesta, manlevada de la nota proemial d’Eugeni Xammar als seus *Seixanta anys d’anar pel món* (1974: [5]). O sigui, les memòries autobiogràfiques que va abduir, a còpia de converses, Josep Badia i Moret a un dels periodistes més prolífics i aguts que ha donat el país. I que, al capdavall del seu periple vital i professional, podia vantrar-se amb raó de no haver escrit mai ben bé cap llibre pròpiament dit.

Semblantment, i tot autoexcusant-me per escriure en primera persona el que segueix, em trobo ara claudicant davant el fet de confegir per primer cop a la meua vida un llibre que sí que m’és propi, que no és doncs resultant de l’edició filològica d’obres d’altri ni de la conjuminació d’un text autònom a partir d’allò dit i deixat escrit per tot d’altres autors.

Un llibre, doncs, aquest —i per dir-ho col·loquialment en alemany, llengua per mi benvolguda—, *auf meinem eigenen Mist gewachsen*.

El títol, deliberadament genèric, és una parèmia paronímica transmesa en el meu cas via paterna, però degudament documentada per Sebastià Farnés (*Paremiologia catalana comparada*, 1999, vol. VIII: 831): *Per la vida es perd la vida*.

Tota una màxima digna de l’ancestral saviesa popular. Però que, vista des de la nostra contemporaneïtat, no crec que desdigni gaire, en versió sintètica, de les cogitacions a què es lliurava a mitjan segle xx tota la *troupe* militant en l’existencialisme.

O dit altrament: la vida com a dinàmica indissociable de l'esforç que l'acaba emmenant indefectiblement a la fi.

El subtítol, més específicatiu, vol remetre als materials varis que hi són aplegats.

Amb valor de gènere literari, convenientment tipificat, els aforismes. A propòsit del qual, qui n'és mestre indiscutible, E. M. Cioran, afirma “plus encore que dans le poème, c'est dans l'aphorisme que le mot est dieu” (“Ébauches de vertige”, dins *Écartèlement*, 1979: 162). Cosa que no el priva tanmateix de veure-hi “du feu sans flamme. On comprend que personne ne veuille s'y réchauffer” (*op. cit.*: 180).

Sigui com sigui, i tot atenint-se a l'etimologia del mot (“definició”, en grec), Milan Kundera qualifica l'aforisme com la “forma poètica” d'aquesta (“Seixanta-quatre paraules”, dins *L'art de la novel·la*, 1987: 152).

Per analogia amb *aforisme*, i amb valor si més no paraliterari, són aquí mot i concepte d'*adiaforisme* els proposats, i reflectits en diversos ítems del llibre. A partir del grec, en què el prefix privatiu *α-* nega la noció de diferència (*διαφορά*) per introduir-hi, d'acord amb el corrent estoic, la d'indiferència anímica davant tota realitat per intel·lectualment indignant o excitant que sigui.

Un capteniment aquest que, ja en la nostra època, ponderava Albert Camus en concloure que “tout commence par l'indifférence clairvoyante” (*Le mythe de Sisyphe*, [1942] 1994: 88). Indiferència fàcilment derivable en menyspreu, a tall d'antídoto contra tota adversitat, segons apuntava el mateix Camus (*op. cit.*: 111): “Il n'est pas de destin qui ne se surmonte par le mépris”.

I també, semblantment, en l'endemig d'hel·lènics i de gals, aquell Goethe que, fent-se ressò de Bernat de Claravall, per bé que a propòsit de sant Felip Neri, proclamava autoreflexivament com a divisa vital, al seu *Italienische Reise* (entrada corresponent al 25.V.1787): “spernere mundum, spernere te ipsum, spernere te sperni”.

En tercer lloc, encara, un altre derivat terminològic, només que amb terminació llatina: marginàlia; a entendre aquí en les accepcions 1 i 4 que el DIEC2 assigna a l'adjectiu *marginal*.

Anotacions diverses, doncs, no sempre constretes a l'exigència de brevetat pròpia de l'aforisme, ni a l'urc vivencial inherent a l'adiaforisme, sinó les més de vegades fruit de lectures ventureres, a l'estil de les ja al·ludides per Aulus Gel·li a les seves *Noctium Atticarum* (IX, IV, 5): “atque in legendo carpsi exinde quaedam...”).

Lectures, doncs, sovint sorgides de l'observació en brut de qualssevol realitats, a la manera de com ho fa el filòleg: talment fossin aquestes textos a llegir i a interpretar conseqüentment, no pas a desdoblar fictíciament.

La distribució de tots aquests materials (aforístics, adiaforístics, marginals) en deu grans apartats és òbviament convencional. Cosa que vol dir que sovint força d'aquests diferents ítems podrien ser igualment adscriuibles a qualsevol altre apartat d'aquell on figuren.

Semblantment, la denominació dels tals apartats és prou aleatòria. Tant com capriciós pugui parèixer el fet d'haver-hi optat per la llengua llatina —avui més que mai irrenunciable quan l'anglès amenaça d'imposar-se en tot i per (a) tot.

L'hipotètic lector hi és altrament convidat a confrontar-s'hi: coincidint-hi, discrepant-ne, o, com suggeria Umberto Eco a propòsit de la producció aforística d'Oscar Wilde (“Wilde. Paradosso e aforisma”, dins Eco, *Sulla letteratura*, 2002: 76-77), posant en relleu la dimensió “cancrizzabile” de segons quins aforismes; és a dir, jugant a capgirar-ne els elements integrants de manera que, o bé l'aforisme “canceritzat” no perdi força, o bé per contra resti invalidat en la seva només aparent certesa, ja que, sempre segons Eco, “sembrava vero solo perché era spiritoso”.

Deix d'una vida professional lliurada a la pràctica de la filologia deu ser, altrament, el fet que no m'he sabut estar en alguns casos d'especificar ocasionalment quines lectures hi ha subjacents

en força ítems dels aquí aplegats, baldament sigui tot indicant-ho en escarida nota a peu de pàgina, per mitjà gairebé sempre d'un encapçalament amb l'abreviatura *cf.* (de *confer* = compareu), que no vol dir pas el mateix que *v.* (de *vide* = vegeu).

I amb el benentès que, al capdavant, tots aquests ítems són deutors, en major o menor mesura, d'això: de textos previs llegits al llarg dels anys, bé per devoció, bé prou més sovint per obligació; d'aquells textos, doncs, que, per dir-ho a la manera dels etnògrafs alemanys (*tief gesunkenes Kulturgut*), són sediment del meu patrimoni cultural enfús.

Cap pretensió d'originalitat per part meva doncs. Com tampoc cap excepció de la regla ja apuntada per Joan Fuster (en la "Presentació" dels seus *Consells, proverbis i insolències*, 1968): "Tothom segrega «aforismes», de tant en tant, i possiblement sense voler". Només adopció i subsegüent adaptació aquí per escrit d'un tou considerable de matèria llegida al llarg del meu decurs vital i professional.

Tot apuntant a més que, fidel a la màxima d'Oscar Wilde (*The Critic as Artist*), segons la qual és la forma qui ha de precedir pensament i passió i no a l'inrevés, l'escriptura d'aquests meus ítems gairebé sempre ha estat prèvia a la consignació d'alguns dels supòsits teòrics en què en un o en un altre sentit recolzen.

Retorno al començament de la present justificació: el llibre aquest com una claudicació, sí; no goso tanmateix demanar-me si també fa certa en aquest cas l'afirmació de Cioran: "un livre est un suicide differé" (*De l'inconvénient d'être né*, 1973: 121). Ara i aquí, de moment, espero, hi ha encara cera per continuar cremant...

JOSEP MURGADES

Reus, hivern de 2026

I
CONTRA QUEMCUMQUE EGO

Contra meu, ço és, contra teu: títol també d'un possible arriplec d'aforismes.

*

Saber que ets precedeix sempre saber què ets.

*

El primer enemic a vèncer ets tu mateix.

*

Destruïx-te: gosa conèixer-te.

*

Mina't l'ego: rellegeix-te.

*

Ser-te alhora la Xarazada i el sultà de tu mateix.

*

No ser còmode per als altres; començant per tu mateix, és clar.

*

Opinar és ja creure's algú. Sigues només tu: no opinis.

*

Tot és opinable, oi? Doncs: tot és capgirable.

*

Mai no t'autovaloris; prou que te'ls posaran els altres: els adjectius, els epítets, els qualificatius...*

*

Canonitzar: vet aquí un verb transitiu prou més usual amb valor de verb reflexiu.

*

Un (hipotètic) elogi no és més en el fons que un insult en format antifràstic.

*

Quan t'elogien (si mai ho fan), també s'equivoquen.

*

* “Voulez-vous qu'on croie du bien de vous? N'en dites pas”, Pascal, *Pensées*, núm. 565, ed. de Michel Le Guern.

Tens una pedra a la sabata? Consola't: tu no ets tampoc gaire més que una pedra en la sabata d'algú o altre.

*

Sempre ets la imperfecció d'algú.

*

I tu, ¿de quina superfluïtat, de quina gratuïtat, de quina ociositat vius? I de quina i per a quina?*

*

Difícilment tendirà a la introversió qui no s'ha sentit mai exclòs.**

*

Biblioteca pròpia: un de tants aplecs possibles de les teves passions inútils.

*

Consuma la voluntat de ruïna contra tu mateix llançant-te en un atac a la desesperada contra les línies enemigues —les que siguin—, no pas suïcidant-te.

*

* Cf.: “Le superflu, chose très nécessaire...”, Voltaire, *Le Mondaine* (1736: vers 22).

Molts segles abans, Aristòtil (*Política*, llibre segon, cap. IV, § 8) havia ja atribuït no a la necessitat, sinó a la superfluïtat, la comissió dels grans crims. En l'endemig, llegim en Shakespeare: “O, reason not the need: our basest beggars are in the poorest thing superfluous”, *King Lear*, II, IV.

** Cf.: “Se résigner ou se faire sauter la cervelle, tel est le choix devant lequel on est mis à certains tournants. De toute manière, la seule vraie dignité est celle d'exclu”, Cioran, “Ébauches de vertige”, dins *id.*, *Écartèlement*, 1979:170.

Escrivre les memòries, una biografia, un dietari íntim...? Quina mandra haver-se de reinventar un mateix! Millor deixar, si és que hi ha algú, que ho faci un altre. Mai no serà més falsari que allò que tu en poguessis dir.*

*

Tota hagiografia no és sinó un frau intel·lectual.

*

Si t'estimes massa, acabaràs odiant-te també massa.**

*

Com més el comú de la gent s'aboca enfora, més el jo dolencós s'enfonsa endins seu.

*

Narcisme — Masoquisme: pols antitètics, cert. Però, també indestriables?

*

De què tinc més por en aquesta vida?: de fallar-me a mi mateix. Quin ha estat el meu millor mestre?: els meus propis errors.

*

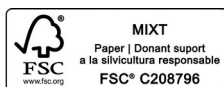
* Cf.: "Quand on vit, il n'arrive rien [...] Ça, c'est vivre. Mais quand on raconte la vie, tout change [...] on parle d'histoires vraies. Comme s'il pouvait y avoir des histoires vraies; les événements se produisent dans un sens et nous les racontons en sens invers", Jean-Paul Sartre, *La Nausée* ([1938], 1981: 49).

** Cf.: "Le moi est haïssable [...] si je le hais parce qu'il est injuste, qu'il se fait centre de tout, je le haïrai toujours", Pascal, *Pensées*, núm. 509 de l'ed. de Le Guern.

© del text: Josep Murgades Barceló, 2026
© d'aquesta edició: Pagès editors, S L, 2026
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat
Primera edició: setembre de 2026
ISBN: 978-84-1303-723-3
DL: L 472-2026
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

— imprès a **Lleida** —

Paper certificat pel Forest Stewardship Council®

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.